

SUSANNE LIEDER

Agatha CHRISTIE

*Tajné stránky zo života
kráľovnej anglickej detektívky*

ikar

Agatha
CHRISTIE

SUSANNE LIEDER

Agatha
CHRISTIE

Preložila Zuzana Guldánová

IKAR

Susanne Lieder
AGATHA CHRISTIE

© Aufbau Verlage GmbH & Co. KG, Berlin 2024
(Published with Aufbau Taschenbuch; »Aufbau Taschenbuch«
is a trademark of Aufbau Verlage GmbH & Co. KG)
Published by agreement with Aufbau Verlage GmbH & Co. KG
and Corto Literary Agency.
Cover Design von www.buerosued.de in München
für Aufbau Verlage GmbH & Co. KG, Berlin.
Translation © 2025 by Zuzana Guldánová
Slovak edition © 2025 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-575-0319-4

Mojej úžasnej agentke

*Nijaká žena od čias Lucrezie Borgie
nezavraždila toľko ľudí ako ja,
ibaže mojím vražedným nástrojom
je písací stroj.*

AGATHA CHRISTIE

 Ashfield v Torquay,
leto 1926

Agatha sedí na päťách v obývačke rodičovského domu, všade navôkol debny, kufre, škatule na klobúky, šperkovnice. Niektoré prázdne, iné iba čakajú, že ich prezrie, dôkladne preskúma. Až potom sa rozhodne, čo si nechá.

Vyrástla v tomto dome. Rodičia sa sem nasťahovali po narodení Agathinej staršej sestry, za tie roky sa nahromadilo mnoho vecí. Až toľko, že keď pred niekoľkými dňami prišla, iba sa prechádzala z jednej miestnosti do druhej, nevedela, kde má, preboha, začať.

Keď matka na jar zomrela, úplne ju to zdrvilo. Doslova onemela, spočiatku bola ako ochromená. Celé dni, celé hodiny len sedela, civela pred seba. Iste, život pôjde ďalej, ako vždy, lenže ako?

Vstala, prešla sa po izbe. Závesy boli napoly zatiahnuté, v lúči slnka tancovali zrnká prachu. Ešte prednedávnom by sa na ne zadívala, s úsmevom by vystrela ruku, pokúsila by sa na okamih zachytiť svetlo.

Podišla k oknu, založila si ruky, pozrela do záhrady. Haluze rozložitého buka sa jemne knísali vo vetre, priletel drozd, sadol si na konár, čistil si perie – všetko

akoby zahaľoval závoj hmly. Odkvitnuté ruže svedčili o tom, že matka sa o ne už dlho nevládala starať. „Záhada je výkladnou skriňou Angličana,“ vravievala. „Rovnako ako pečivo k popoludňajšiemu čaju.“ S akou láskou ho vždy servírovala!

A ako sa mi len páčili chvíle, keď sme spolu sedeli na gauči, popíjali čaj, pomyslela si, potlačila hlasný vzlyk. Načo kričať, nič by to nezmenilo. Napokon, nakričala sa už dosť.

Znova sa prešla po izbe, predstavovala si, ako to tam kedysi vyzeralo. Keď bola malá, jej svet sa skladal z hier a plánov. Plánov, ktoré sa týkali nanajvýš nasledujúceho dňa. Napríklad toho, či sa pôjde prebehnúť do lesíka vyzeráť veveričky, alebo či radšej vylezie na múrik – možno sa jej pošťastí nájsť jašteričku.

Otec jej k piatym narodeninám daroval psa, jorkšírskeho teriéra. Volal sa Tony a nepohol sa od nej ani na krok. „Nesmieš ho veľmi rozmaznať,“ pripomínal jej otec. „Pes musí vedieť, kde sú hranice. A ty mu ich musíš ukázať.“

Slávnostne mu to sľúbila.

V duchu videla otca, ako s otvorenými novinami sedí v kresle pri okne. „Poď si ku mne sadnúť, Agatha, niečo ti prečítam.“

Videla súrodencov, ako sa naháňajú po izbe, takmer prevrhli stolček. V päťách im ustavične bola *nursie*, pestúnka. „Veď ja vás dobehnem! Pozor, váza! Kristepane, dávajte trocha pozor!“

Spomienky boli živé, spôsobovali jej zármutok. Vyšla z obývačky, vošla do kuchyne pripraviť čaj. „Čaj

všetko vylieči,“ vravievala pestúnka. „Bolesti brucha, rozbité koleno, dokonca aj žal.“

Voda v nádobe už bublala, šumela, no Agatha len stála, v tvári kamenná, zuby stisnuté, až ju rozbolela sánka. Keď sa ozvala píšťalka, preliala vriacu vodu do čajníka. Cez slzy sotva videla, energicky si odkašľala. *Nerev! Aj tak ti to nepomôže!*

Zrazu si uvedomila, že zabudla dať do čajníka čajové lístky.

S tichým vzlykom klesla na stoličku, tvár zaborila do dlaní.

Dofrasa, nemám ešte ani tridsaťšesť rokov, no cítim sa ako starena. Zmätená, zabudlivá, od vyčerpania sa sotva držím na nohách.

Život ide ďalej, Agatha, to predsa vieš. Hlavu hore, pozeraj dopredu! Vždy len dopredu!

Vypila čaj, a keď zapadlo slnko, oblečená si ľahla do svojej niekdajšej postele, v spomienkach si vybavila matkinu tvár. Čo ak si raz na ňu nebude vedieť spomenúť?

Otec zomrel, keď mala jedenásť.

Bezstarostné detstvo sa zrazu skončilo, celý život sa jej obrátil naruby.

Finančné problémy sa objavovali už roky predtým. Otec pochádzal zo zámožnej rodiny, nemusel ani po-hnúť prstom, no aj tak mal zabezpečený trvalý príjem. Potom zomrel jeden zo správcov, ktorí sa starali, aby s rodinou mohol viesť bezstarostný život, druhý ťažko ochorel. Navyše sa ukázalo, že celé roky si odlieval do vlastného vrečka. Pre Agathinho otca to bol šok. Vedel si

plnými dúškami užívať život, no o otcových obchodoch, ktorým vďačil za svoj blahobyť, nevedel vôbec nič.

Agathin otec roky zbieral olejomaľby a vzácny, krásny nábytok, no postupne ho musel popredať. Ak budú žiť úsporne, malo by im to stačiť.

Netrápilo ju, že rodičia predávajú obrazy a nábytok, no zarmútilo ju, že otec zrazu stíchol, chorľavel. Vždy bol oslnivý, bezstarostný, ráno sa kočom odviezol do klubu, večer sa vracal dobre naladený.

Hoci šetrili, kde sa dalo, peniaze im chýbali. Rodičia sa rozhodli, že Ashfield aj so služobníctvom prenajmú a na nejaký čas sa utiahnu do Francúzska, kde sa žilo trochu lacnejšie.

Agatha vnímala manželstvo rodičov ako klenot, na ktorý sa človek v tichosti díva, teší sa z neho. Rodičia sa úprimne ľúbili, správali sa k sebe až dojímavo taktne, nikdy jeden na druhého ani len nezvýšili hlas. Agatha si veľmi rýchlo uvedomila, že aj ona raz chce mať taký klenot. Túžila sa stať klaviristkou alebo speváčkou, no najdôležitejšie pre ňu bolo šťastné manželstvo.

Už vo Francúzsku musel otec dvakrát vyhľadať lekára, zistili mu ochorenie obličiek. Stav sa mu nezlepšil ani po návrate do Anglicka, zveril sa do rúk rodného lekára, ten však stanovil inú diagnózu, a tak povolali ďalších lekárov, takzvaných špecialistov. Každý prišiel s inou diagnózou a každý bol presvedčený, že má pravdu. Napokon už nikto nevedel, čo otcovi vlastne je.

Bol čoraz slabší, dýchavičný.

Agatha trpela s ním, trpela aj s matkou, ktorá sa od manžela nechcela pohnúť ani na krok. Dovtedy ju nevidela takú vydesenú, zdrvenú.

Ohlasovali sa aj finančné problémy. Otec zdedil aj domy v New Yorku, tie prenajímali, no ktoviečo to neprinieslo. Otec mal také podlomené zdravie, že aj z obyčajného prechladnutia sa napokon vyvinul vážny zápal pľúc.

Agatha sa nepokojne motala po dome, nemohla sa zbaviť hroznej predtuchy. Čo ak jej milovaný ocko zomrie? Čo ak ju opustí?

Keď vyšla hore schodmi, zbadala matku, ako s potláčaným plačom vybehla zo spálne, skryla sa do vedľajšej izby. Kľúč v zámke sa zvrtol, Agatha ostala stáť ako obarená, srdce jej bilo až v hrdle, v ušiach jej hučalo.

Otec zomrel. Vedela to, nikto jej to nemusel povedať.

V ten deň sa skončilo jej detstvo.

S matkou ostali bývať v Ashfiede, nechali si pár sluhov. Občas ju zmáhal strach, že stratí aj matku, no usilovala sa to tajiť, aby ju ešte väčšmi nezarmútila.

Agathe sa podarilo na pár hodín zaspáť, no keď chcela vstať, nohy ju neposlúchali. Ešte nikdy sa necítila taká zničená, taká chorá. Vždy bola húževnatá, nikdy nenariekala, neľutovala sa, a zrazu mala pocit, že je vážne chorá. Necítila hlad, celkom stratila chuť do jedla. Kedy naposledy niečo zjedla? Ani sa nevedela rozpoznať.

Najmenej stý raz blúdila po dome. V jednej izbe našla obálku s päťlibrovými bankovkami, ale aj diamantovú brošňu starej mamy zamotanú v pančuche. Prekvapilo

ju to, začala sústredenejšie hľadať – pod posteľou, na spodku v skrini, na skrini i pod ňou, dokonca si ľahla na brucho, šmátrala až k stene, našla uvoľnenú dosku v dlážke. Vôbec nepochybovala, že to urobila stará mama – ktovie, čo ešte v dome poskrývala?

So zatvorenými očami pár minút ležala na bruchu na behúni, potom vstala.

Vezmem si auto, preveziem sa, možno prídem na iné myšlienky, trocha sa rozptýlim.

O chvíľu už vychystaná stála na ulici pri aute. Kapota sa na slnku leskla, prešla po nej rukou. Auto bol darček, sama si ho darovala.

Obloha takmer bez mráčika, ozýval sa len štebot vtákov, vo vzduchu sa vznášala vôňa mora, sladkých kvetov, zrelých čerešní.

Torquay, rozkošné mestečko na južnom pobreží Anglicka, turisti vyhľadávali pre miernu klímu a krásnu promenádu pri mori, kde väčšinou povieval len vlhý vetrík. Obyvatelia mali vzorne upravené záhrady, niektoré veľké ako dľaň, iné rozľahlé ako park. Väčšinou boli obohnané živým plotom, iné kamenným múrikom, cez ktorý sa dalo poľahky preliezť. Občas to bolo dosť nebezpečné, spojené s príjemným adrenalínom. Agatha sa na okamih vrátila do detstva. Neraz sa pošmykla na vlhkom machu, oškrela si kolená. Matka ju zakaždým vyhrešila.

Okolo prešiel starší manželský pár, vľúdne sa pozdravili. *Turisti*, prebleslo jej hlavou, *užívajú si život, slnko, jeden druhého*.

Nahlas vzdychla. *Mala by som sa prestať týrať*, pokrútila hlavou. Zohla sa, chytila kľuku, už išla naštartovať. Letmo pocítila nevinnú radosť, tešila sa na jazdu autom. Svet je taký krásny!

No príjemný pocit sa rýchlo rozplynul, ostala zahnanbená. Ako sa teraz môže tešiť? Ako môže cítiť čolen štipku šťastia? Veď má smútok!

Pokrútila kľukou. Krútila a krútila, neprestávala.

Motor nie a nie naštartovať. Vystrela sa, skúsila to znova. *Prekliate auto! Naskočíš konečne?*

No auto ani nemuklo. Cítila, že sa jej do očí tisnú slzy. Azda od zlosti?

Vzala kabelku, ktorú si položila na kapotu, pritísila si ju k hrudi, vrátila sa do domu. Odomkla, zarazene zastala v predsieni, lapala vzduch. Až keď nahlas vzlykla, uvedomila si, že plače. Celá roztrasená vbehla do obývačky, hodila sa na pohovku.

Po chvíli sa posadila, vysmrkala sa a to, čo jej prebleslo hlavou, vôbec nebolo dobré. Naopak, nesmierne ju to vydesilo. Čo ak strácam rozum?

Rozplakala sa. Auto nenaštartovalo – isto to znamená, že s ňou niečo nie je v poriadku.

Oboma rukami objala vankúš. Dala by všetko na svete, keby ešte aspoň raz mohla povedať matke, ako ju ľúbi. A ako nesmierne jej chýba.

No bude sa musieť uspokojiť so spomienkami, nič viac už nemá.

I.

1908 – 1910

Na cestách

Paríž

Agatha sedela na stoličke pri klavíri – ruky na klávesoch, oči zatvorené, chrbát a lopatky až bolestivo napäté.

Sústred' sa!

Už dva-trikrát sa zarazila, pomýlila sa, najradšej by sa prepadla pod čiernu zem. Začala odznova, zasa chybné.

Bojazlivo zaškúlila doprava – stála tam madam Legrandová, učiteľka hry na klavíri, zachmúrená, ustarostená, pevne zovreté pery.

Agatha sa potila. Hrozne sa strápnila, mimochodom, nebolo to prvý raz. Ešte včera zahrála Beethovenovu *Pathétique* bezchybné, no nešlo jej to ľahko. Možno by si to konečne mala priznať – rada sa predvádza, rada by bola klaviristkou, no hrá mizerne.

A najhoršie jej to ide, keď má hrať pred divákmi. Prsty má skľavené, akoby nimi nevedela hýbať, akoby jej ani nepatrili, s takými prstami sa nedá hrať.

„*Mademoiselle* Millerová.“ Madam Legrandová si odkašľala. „Asi by sme to mali nechať tak.“ Tým povzdychom dala jasne najavo, že ide o beznádejný prípad. „Mali by ste sa s matkou vrátiť do Anglicka.“

Nechcela sa tam rozrevať, radšej vyskočila, rozbehla sa k dverám. Vtedy si uvedomila, že sa jej to iba prisnilo.

Odľahlo jej, posadila sa v posteli. Vankúš bol vlhký od potu, nie od slz. „Chvalabohu, bol to len sen,“ zamrmľala a klesla naspäť.

Keď mala pätnásť rokov, matka ju odvieďla do dievčenského penzionátu v Paríži. Uplynuli dva roky, koncom leta bude mať osemnásť.

V penzionáte bola aj jej sestra Madge, no odvtedy sa zariadenie zmenilo. „Ide to dolu vodou,“ poznamenala matka a Agatha sa dovtípila, čo to znamená – začne sa obzerať po nejakom inom penzionáte. Matka nikdy dlho neváhala, keď si niečo zaumienila, hneď sa do toho aj pustila. Bez ohľadu na to, ako to dopadne. Rozčarovania ani sklamaní sa nebála, vždy kula nejaké plány.

Agatha sa rada vozila metrom alebo autobusom po meste, páčilo sa jej najmä na kvetinovom trhu. Samozrejme, nikdy nešla sama, vždy ju sprevádzala staršia dáma, ktorú jej dala k dispozícii madam Legrandová alebo matka. Agatha si uvedomovala, že mladá slečna sa nemôže sama potulovať po Paríži. Vrhlo by to zlé svetlo na jej výchovu, páni by mohli prísť na hlúpe myšlienky.

Doma v Anglicku bol život oveľa jednoduchší.

Vedela, že si bude musieť nájsť manžela, a podľa možnosti čo najrýchlejšie. Nebola to príjemná predstava, veď zatiaľ nestretla muža, do ktorého by sa mohla zaľúbiť. Ale čo nie je, ľahko môže byť.

Veľmi rada navštevovala múzeá, divadlá i operu. Všetko nasávala ako špongia.

Až kým jej zanovitá matka jedného dňa nezvestovala, že bude lepšie, ak sa presťahuje do iného penzionátu. Presne toho sa obávala. „Ako vravím, Agatha, tu to ide do-
lu vodou, a ja chcem, aby si dostala poriadne vzdelanie.“

A tak sa Agatha dostala k miss Drydenovej, ktorá sa okrem nej starala o ďalších dvanásť dievčat – Angličaniek, Američaniek a, samozrejme, Francúzok. Agathe sa tam páčilo. Vyučovanie ju bavilo, isto aj preto, lebo kládli dôraz na hudbu. V Anglicku školu nenavštevovala, učila sa doma s matkou, v Paríži sa tešila najmä zo spoločnosti spolužiačok. Zhovárali sa, smiali, vystrájali hlúposti, šuškali si o pekných chlapcoch.

Večer čo večer, keď si ľahla do postele, vravela si, že by sa azda predsa len mohla stať klaviristkou. No veľmi tomu neverila.

Vášnivo rada spievala, navštevovala hodiny spevu u monsieur Bouého, operného speváka s krásnym barytónom. Býval v poschodovom dome bez výťahu. V Anglicku hrala golf, kriket i tenis, jazdila na koni i na kolieskových korčuliach. Pohyb mala v krvi, no vyjsť po schodoch na piate poschodie jej robilo ťažkosť. K učiteľovi spevu došla zadychčaná, lapala dych.

Monsieur Boué si ju ľahostajne premeral a povedal, aby z toho nerobila taký cirkus. Vraj nie div, že tak dychčí, keď nevie poriadne dýchať.

Nevie dýchať? Nerozumela tomu, no nechcela ho nahnevať.

Monsieur Boué jej poklopal na lopatky a kázal, aby sa zhlboka nadýchla. Keď to urobila, priniesol krajčír-

sky meter, omotal jej ho okolo trupu na mieste, kde bola bránica. „A teraz pekne zhlboka dýchajte, mademoiselle. Nádych, výdych. Kristepane, nie tak! Čo to stvárate?“

„Dýcham.“

„Ale zle, celkom zle.“ Pokrútil hlavou, pohoršene vzdychol a ukázal jej, ako má dýchať.

Agatha mala čo robiť, aby sa nerozosmiala.

„Pri speve je dýchanie dôležité. Skúste to ešte, mademoiselle, neprestávajú dýchať.“

„Určite dýchať neprestanem,“ odvetila a on ju obdaril prísnym pohľadom.

„Správne dýchanie je vážna vec, mademoiselle. Ako chcete spievať, keď neviete správne dýchať?“

„Nuž ja...“

Monsieur Boué tľoskol, pozrel na krajčírsky meter, ktorý sa dvíhal a klesal, napokon prikývol. „To už je lepšie.“

Potom vyhlásil, že Agathin hlas „ujde“, no poradil jej, aby vyskúšala mezzosoprán, aby rozvíjala stredné polohy. Keď spievala, so založenými rukami okolo nej krúžil, bradu si podopieral pravou rukou, niečo si mrmlal. „Ako dlho ste v Paríži, mademoiselle?“

„Dva roky, monsieur.“

„Hovoríte slušne po francúzsky.“

„*Merci*.“

Škoda, že s gramatikou to až také slávne nebolo. Agatha sa naučila po francúzsky podľa sluchu, to jej šlo. No keď mala niečo napísať, učitelia si zúfali. „Nie *autel*, mademoiselle, ale *hôtel*,“ opravovali ju. „A toto má byť dusená pečeň, *foie*, mademoiselle, nie vaša viera, *foi*.“

„Ale veď to znie úplne rovnako, myslela som, že...“
Nič nepomáhalo, podobné slová si ustavične mýlila.

„Ešte raz od začiatku,“ prikázal monsieur Boué a postavil sa pred ňu. „Poriadne otvorte ústa. Ešte.“

Ak sa mi pozrie ešte hlbšie do hrdla, uvidí, čo som mala na obed, pomyslela si a rozkašľala sa, lebo jej prišlo do smiechu.

Prekvapene, pohoršene na ňu pozrel, nechápal, čo môže byť také smiešne.

„*Pardon*,“ odkašľala si.

„Tststs,“ pokrútil hlavou.

Bude ho bolieť krčná chrbtica, zišlo jej na um a znova potlačila záchvat smiechu.

„Chcete sa stať speváčkou?“ spýtal sa zrazu.

„*Oui*. Alebo klaviristkou. Alebo jedno i druhé.“

„Pozrime sa.“ Pozrel na ňu. „No veď uvidíme.“

Ukradomky zaletela pohľadom na hodiny na kozube. Čas na popoludňajší čaj. „*Mademoiselle*?“

„*Pardon*.“ Dobrý horúci čaj na povzbudenie, k nemu koláčik alebo aj dva, možno d'umbierový keksík. V bruchu jej zaškŕkalo, mala čo robiť, aby nahlas nevzdychla.

Keď sa za ňou zatvorili dvere, zacnelo sa jej po domove. Vo Francúzsku sa jej páčilo, no Anglicko je Anglicko. Predstava, že sa jedného dňa stane slávnou hudobníčkou, sa jej čoraz väčšmi vzdälovala. Nebol to príjemný pocit.

Napriek všetkému sa usilovne vzdelávala, robila pokroky, tešila sa zo života. Cnelo sa jej za domovom, no neúnavne s tým bojovala. Raz počula spolužiačky, ako

sa o nej zhovárajú. „Je to čudáčka, nezdá sa vám? Ale je milá.“

Čudáčka? uvažovala prekvapene. *Čo je na mne čudné?*

Do penzionátu prichádzali členovia *Comédie Française*, prednášali o Molièrovi, speváci z konzervatória spievali. Bolo to úžasné, Agatha zakaždým sedela v prvom rade, tliekala odušu. Madam Legrandová na ňu občas prísne zazrela, no Agatha sa tvárila, že ju nevidí.

„Musíte sa naučiť ovládať temperament,“ vypočula si neskôr.

Večer žiačky občas navštevovali predstavenia v *Comédie Française*. Keď vyšla na scénu slávna Sarah Bernhardtová, Agathe sa od vzrušenia zatajil dych. Predstavovala si ju celkom inak. „Musím priznať, že som trocha sklamaná,“ zašepkala do ucha susedke Marie.

„Prečo?“

„Je voľajaká... stará.“

Mala pravdu, no z Bernhardtovej aj napriek veku vyžarovala dôstojnosť, elegancia.

Miss Drydenová ponúkala žiačkam kurz herectva a Agatha sa do toho nadšene vrhla. Najradšej hrala tragické postavy. Vžívala sa do úlohy, teatrálné intonovala, dramaticky gestikulovala.

„Zahráli ste to krásne, mademoiselle,“ pochválila ju miss Drydenová. „No nabudúce nezabudnite, že menej je niekedy viac.“

Agatha chodila aj na hodiny klavíra k monsieur Fürstetrovi, ten nebol Francúz, ale Rakúšan.